Міністерство освіти і науки України
Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

Затверджую:

РЕКТОР

В. ОЧЕРЕТЯНКО

ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації асистентів вчителів закладів загальної середньої освіти «Професійна діяльність асистентів учителів в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти»

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки та психології,
протокол №7 від 30 вересня

Схвалено:
вченою радою
Хмельницького обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти,
протокол №3 від 12 жовтня 2021 року

Укладач:
Войтович Г. І.,
старший викладач кафедри педагогіки і психології
Хмельницького ОІППО
Рецезнети:
Гулеватий А.А., кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки та психології Хмельницького ОІППО;
Маланчій В.О., заступник директора з навчально-виховної роботи спеціалізованої ЗОШ №8 м.Хмельницького.

м.Хмельницький
2021

ПРОГРАМА
асистентів вчителів закладів загальної середньої освіти
«Професійна діяльність асистентів учителів в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти»

Розробник: програму розроблено Хмельницьким обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти на основі типової програми, розробленої Державною установою «Український інститут розвитку освіти» затвердженої наказом МОН №981 від 13.09.2021р..

Цільова група: асистенти учителів.

Мета полягає у розвитку професійних компетентностей асистентів учителів, необхідних для партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу, участі у створенні безпечного та інклюзивного освітнього середовища, забезпечення особистісно орієнтованого спрямування освітнього процесу в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти, ефективного використання цифрових технологій та технологій дистанційного навчання в освітньому процесі.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань:**

удосконалення умінь здійснювати діяльність відповідно до законодавчої бази у сфері інклюзивної освіти, нормативно-правових документів, що регламентують основні ролі, завдання та кваліфікаційні характеристики асистента вчителя

підвищення обізнаності щодо форм, методів, засобів, способів, механізмів педагогічної підтримки в освітньому процесі здобувачів освіти на рівні базової середньої освіти;

удосконалення здатності надавати додаткову підтримку в освітньому процесі здобувачам базової середньої освіти з особливими освітніми потребами;

удосконалення здатності ефективно використовувати можливості цифрових технологій та дистанційного навчання, оперувати ними в умовах інклюзивного навчання;

удосконалення вмінь партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу, в тому числі сумісної професійної діяльності та співробітництва;

удосконалення здатності до навчання й ефективного планування своєї професійної діяльності.

Напрями підвищення кваліфікації: розвиток професійної компетентності; створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища та особливості (специфіка) інклюзивного навчання; забезпечення додаткової підтримки в освітньому процесі дітей з особливими освітніми потребами; використання цифрових технологій та технологій дистанційного навчання.

Актуальність розроблення типової програми підвищення кваліфікації асистентів учителів (далі - Програма) полягає в необхідності забезпечення достатньої кількості кваліфікованих асистентів учителів, які володіють загальними і професійними компетентностями для роботи в інклюзивному освітньому середовищі, партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу, участі в організації безпечного та здорового освітнього середовища, підтримки учнів з особливими освітніми потребами відповідно до сучасного розуміння інклюзивної освіти та основних засад у сфері забезпечення права на рівний доступ до якісної освіти, а саме: Конвенції ООН про права дитини, Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, законів України «Про освіту», «Про

засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», Державного стандарту базової середньої освіти, реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року.

Програму укладено за такими темами:

реалізація Концепції Нової української школи на рівні базової середньої освіти;

комфортний і ефективний перехід учнів з особливими освітніми потребами від початкової до базової освіти;

ролі та завдання асистентів вчителів в умовах інклюзивного навчання на рівні базової середньої освіти;

стратегії педагогічної підтримки здобувачів базової середньої освіти в умовах інклюзивного навчання;

використання цифрових технологій та навчання з використання технологій дистанційного навчання.

Тема. Вступне заняття.

Знайомство учасників Очікування. Засадничі правила тренінгу (розгляд програми, логістика занять). Основні принципи роботи з дорослими. Перешкоди на шляху до активного навчання та шляхи їх подолання.

Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП в умовах закладу освіти: члени команди та їх функції, батьки як рівноправні члени команди.

Тема. Реалізація Концепції Нової української школи на рівні базової середньої освіти.

Мета і ключові компоненти. Принцип дитиноцентризму. Розвиток ключових компетентностей. Наскрізні вміння як основа розвитку компетентностей. Діяльнісний підхід та розвиток критичного мислення. Сутність кооперативного навчання. Сучасні ролі вчителя.

Тема. Інклюзивне навчання: сутність, принципи, переваги.

Основні поняття: сегрегація, інтеграція, інклюзія. Медична і соціальна моделі. Основні міжнародні документи та українське законодавство про інклюзивне навчання. Порядок організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти: чинні норми і зміни. Нормативно-правове забезпечення роботи асистента.

Тема. Типологія дитячого дизонтогенезу. Категорії особливих освітніх потреб.

Категорії особливих освітніх потреб: загальна характеристика вірогідного прояву, ступінь прояву, рівень підтримки. Поняття про розумне пристосування. Індивідуалізація і диференціація викладання як врахування індивідуальних особливостей кожної дитини.

Тема. Комфортний і ефективний перехід учнів з особливими освітніми потребами від початкової до базової освіти.

Поняття переходу як процесу, Керівні принципи забезпечення переходу.

Роль асистента вчителя в реалізації комфортного та ефективного переходу здобувачів з ООП від початкової до базової освіти. Роль асистента у створенні

учнівських спільнот, розвитку демократичних цінностей. Підтримка позитивної поведінки здобувачів освіти у багатоманітних класах.

Тема. Ролі та завдання асистентів учителів в умовах інклюзивного навчання на рівні базової середньої освіти.

Практика спільного викладання. Партнерство вчителя та асистента вчителя на рівні базової середньої освіти. Спільне планування. Моделі співучителювання вчителя та асистента вчителя, ведення документації. Роль асистента дитини. Розмежування функцій асистента вчителя та асистента дитини.

Тема. ІПР – основний освітній документ для дітей з ООП в інклюзивному класі.

Визначення наявного рівня знань, умінь і навичок здобувачів з ООП. Визначення цілей та складання індивідуальної програми розвитку. Здійснення адаптацій в освітньому процесі та/або модифікацій змісту навчальних предметів (інтегрованих курсів) для дітей з ООП. Реалізація цілей індивідуального навчального плану. Поняття про додаткові та альтернативні способи і методи комунікацій.

Тема. Особливості організації інклюзивного освітнього середовища: принципи універсального дизайну та розумного пристосування, ресурсна кімната, медіатека.

Тема. Використання цифрових технологій та дистанційного навчання під час інклюзивного навчання.

Поняття про цифрові технології та технології дистанційного навчання. Формування електронного освітнього середовища. Можливості платформи Всеукраїнська школа онлайн для організації освітнього процесу. Роль асистента під час дистанційного навчання для здобувачів з ООП.

Обсяг: 18 год. (0,6 кредита ЄКТС).

Форма підвищення кваліфікації: очна/очно-дистанційна, дистанційна.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

Загальні компетентності: громадянська, соціальна, культурна.

Професійні компетентності: інклюзивна, інформаційно-цифрова, педагогічного партнерства.

Очікувані результати навчання:

знає мету і ключові компоненти Концепції Нової української школи;

сприяє комфортному й ефективному переходу учнів з особливими освітніми потребами від початкової до базової освіти;

бере участь у розробленні індивідуальної програми розвитку та/або індивідуального навчального плану учня (за потреби), сприяє формуванню індивідуальної освітньої траєкторії,

застосовує методи роботи, навчальні матеріали та завдання для розвитку пізнавальної діяльності учнів;

використовує стратегії, шо заохочують учнів до ефективної взаємодії;

організовує діалог і полілог з учнями та іншими учасниками освітнього процесу, поважаючи права людини та суспільні цінності;

застосовує принципи і стратегії універсального дизайну в сфері освіти і розумного інформаційної тощо) здобуття освіти;

здійснює необхідні адаптації/модифікації в освітньому процесі відповідно до особливих освітніх потреб учнів;

застосовує для забезпечення суб'єкт-суб'єктного підходу в педагогічній діяльності навички координації та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності учнів, підтримування їх прагнення до саморозвитку, розкриття їх здібностей і пізнавальних можливостей; пристосування для забезпечення доступності (фізичної,

використовує цифрові технології та технології дистанційного навчання в освітньому процесі.

Орієнтовний розподіл годин за видами діяльності

Назви тем	Кількість годин			
	Лекції	Тренінгові	Практичні	Разом
Вступне заняття		2		2
Реалізація Концепції Нової української школи на рівні базової середньої освіти		2		2
Інклюзивне навчання: сутність, принципи, переваги		2		2
Типологія дитячого дизонтогенезу. Категорії особливих освітніх потреб		2		2
Комфортний і ефективний перехід учнів з особливими освітніми потребами від початкової до базової освіти		2		2
Ролі та завдання асистентів учителів в умовах інклюзивного навчання на рівні базової середньої освіти		2		2
ІПР – основний освітній документ для дітей з ООП в інклюзивному класі		2		2
Особливості організації інклюзивного освітнього середовища: принципи універсального дизайну та розумного пристосування, ресурсна кімната, медіатека		2		2
Використання цифрових технологій та дистанційного навчання під час інклюзивного навчання		2		2
Усього		**18**		**18**

Список рекомендованої літератури

Основна література

1. Абетка інклюзивності і толерантності: науково-популярне видання / ГО «Соціальна синергія». К. : Видавництво «Теза», 2020. 30 с.
2. Безпечна і дружня до дитини школа в контексті реформи «НУШ» / В. Пономаренко, Т. Воронцова, О. Сакович та ін. Київ: Алатон, 2020. 64 с.
3. Директору про роботу вчителів в умовах інклюзивного навчання : модель педагогічної підтримки / О. Федоренко, І. Горбенко // Практика управління закладом освіти. 2020. № 12. С. 42-47.
4. Диференційоване викладання в інклюзивному навчальному закладі : навчально методичний посібник / Таранченко О. М., Найда Ю. М. Під заг. ред. Колупаєвої А. А. К. : Видавнича група «А.С.К.», 2012. 124 с.
5. Інклюзивне навчання в закладах загальної середньої освіти: керівництво для тренерів: навч.-метод. посіб. Київ, 2018. 174 с.
6. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ: Літера ЛТД, 2019. 208 с.
7. Асистент вчителя у закладі загальної середньої освіти з інклюзивною формою навчання: навчально-методичний посібник / А. А. Колупаєва та ін. Харків : Видавництво «Ранок», 2019. 216 с.
8. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навч.-метод. посіб./А. А. Колупаєва, О. М. Таранченко. Харків: Видавництво «Ранок», 2019. 304 с.
9. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / Порошенко М.А. та ін. К. : 2018. 252 с.
10. Практика асистента педагога: міжнародний й український контекст: результати дослідження / Федоренко О. Ф., Мартинчук О. В., Софій Н. З., Найда Ю. М. та інші. К. : ФОП Парашин, 2020. 112 с.
11. Сучасні засоби ІКТ підтримки інклюзивного навчання : навчальний посібник / За заг. ред. Носенко Ю. Г. Полтава : ПУЕТ, 2018. 261 с.
12. Урок, що розвиває критичне мислення. 70 методів в одній книзі: навч.-метод. посіб. О. Пометун. Київ, 2020. 104 с.
13. Універсальний дизайн в освіті: посібник / Під заг. ред. Софій Н. З. К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 76 с.
14. Формування превентивного виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу: навч.-метод. посіб. / За заг. ред. д.п.н., проф. Оржеховської В.М. Кіровоград: «Імекс ЛТД», 2014. 172 с.